

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Dub. IV. Vtrum unio transformativa sit eadem ac fruitiva?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

dist. Fruitio perfecta est una ex tribus dotibus animæ gloriolæ conced. fruitio imperfecta, qualem dicimus esse fruicionem hujus vitæ, neg. Ad instantiam resp. Supponere fruicionem imperfectam esse dotem sicut imperfectam; quod est falsum; ratio enim dotis semper est perfecta, quia nunquam datur, nisi in patria, ubi est perpetua.

Solutio. Resp. secundò dist. Fruitio sumpta pro habitu est dos animæ gloriolæ, conced. sumpta pro actu, neg. nam actus fruicionis in patria pertinet ad essentiam matrimonii, siquidem visio sine fruicione non esset jucunda, sicut requiritur ad unionem matrimonii. Ad primam instantiam resp. probabilius esse D. Thom. non mutasse sententiam, quòd fruicio si dos sumpta pro habitu, ut defendunt nostri Salm. *Tom. 3. in 1. 2. tract. 9. dist. 2. dub. 2.* Ad secundam resp. charitatem patriæ & viæ esse eandem habitum secundum substantiam & speciem, concedo; secundum modum essendi nego, in patria enim est in suo perfecto termino, qui nec potest augeti, nec deficere; est etiam principium fruicionis perfectæ.

Que fruicionis speciem rationem dotis obiectam.

Instabis adhuc, ergo saltem in consuetudine gratia habebit charitas rationem dotis. Resp. negando, quia licet non possit deficere, potest augeti & non est principium fruicionis perfectæ. Ut enim dicunt nostri Salmatic. *cit. dist. 2. dub. 2. n. 18.* Hoc sufficit, ut charitas patriæ distinguatur quodammodo specie à charitate viæ, non formaliter, sed virtualiter, & eminenter, quatenus principium actus fruicionis perfectæ, qui specie distinguitur à quocumque actu elicitio in via.

Ad illud autem quod dicebatur in secunda parte majoris principalis argumenti de matrimonio spirituali in hac viâ: dicendum est tale matrimonium non esse consummatum, sed inchoatum tantum & imperfectum respectu matrimonii patriæ, cui proinde ut consummato, & perfecto debentur dotes; Semper enim matrimonium viæ habet aliquam rationem sponsalium, licet appelletur matrimonium propter maiorem perfectonem unionis, & continuam presentiam cognitam sponsi. Unde Christus respectu viatorum non dicitur vir & maritus, sed sponsus, ut notant Salm. *cit. dist. 2. dub. 1. n. 1.* in cælo autem vocantur nuptiæ, & sponsæ uxores, *Apoc. 12.* ideoque dona supernaturalia viatoribus communicata non dicuntur dotes, sed pignora & arthæ, *2. Corinth. 1.* Item quia semper remanet veritabilis arbitrii, & incertitas de perseverantia, ut eadem S. M. docet *dist. 2. cap. 2.*

Et licet demus (quod aliqui dixerunt) in hoc statu in imæ unionis dari confirmationem in gratia, & notitiam illius. Hoc non sufficit ad matrimonium spirituale consummatum, & perfectum. Quia unio ista indissolubilis solum esset habitualis, aut radicalis, quomodo gratia unit cum DEO non verò actualis, quia actualis amor indeficiens non est hujus vitæ, nec unio actualis, quæ DEUM possideat, quomodo debet non solum sponsum possidere sponsam, sed sponsa possidere sponsam, ut sit matrimonium perfectum.

Dicitur, confirmatio in actuali amore saltem fuit in Christo Domino, & fortasse, ut pietas creditur in beata Virgine. Responderetur, in anima Christi Domini fuisse quidem perfectissimam unionem cum Deo ab instanti conceptionis, quia statim fuit comprehensor, & per visionem beatam DEUM possidebat, ac proinde habuit perfectionem dotium, licet non sub ratione dotis, quia Chri-

stus non est sponsa, sed sponsus omnium animarum. De quo Salm. *cit. dist. 2. dub. 4.* de B. Virgine, (quæ licet aliquoties viderit divinam essentiam, non tamen habuit in via istam visionem permanentem) dicendum est, quòd amor ille actualis & continuus, in quo admittimus fuisse confirmatam, non sufficit ad matrimonium consummatum, & perfectum, quia licet DEUM per amorem nostrum possideat anima, non possidetur ab illa perfectè, nisi per visionem beatam, quæ est actualis possessio DEI: de ratione autem matrimonii est mutua traditio, & possessio contrahentium. Hæc omnia diximus ferè ex eadem Salmaticensium locis citatis, ut plenius hæc unio fruiri, & matrimonium, quod in ea celebratur, dignoscatur.

D V B I V M IV.

Utrum unio transformativa sit eadem cum frustriva iam explicatae

UNIO transformativa sic appellatur à transformatione, quæ in actu. Transformatio autem nomen est, quo utuntur Mystici, licet nomine annihilationis, liquefactionis, & similibus spectatis, & hyperbolicis non ad significationem quod strictè sonant, sed aliquid ita subinvenit & inexplicabile ob penuriam nominum, ut nec se sit recurrit ead ejusmodi metaphisica propter aliquam analogiam, & similitudinem. Licet enim anima in annihilatione mystica non redigatur ad nihilum, nec amittat entitatem suam, dicitur tamen annihilari, tum quia amittit connaturalem operandi modum; tum quia in conspectu DEI ita se componat, ac si nihil esset, & ideo est communis loquutio sanctorum Patrum, & Doctorum mysticorum, quos citat nost. Nicolaus à JESU-MARIA in sua *Elucid. Theol. part. 2. cap. 4. §. 8.* Similiter transformari dicitur anima, non quia realiter transeat in essentiam DEI, sed quia se transfert à modo proprio essendi & operandi ad modum divinum; ut possit dicere cum Paulo: *Vivo ego iam non ego, vivit verò in me Christus.*

Unde sancti Patres & Doctores adeo istam transformationem exaggerant, ut S. Dionysius in *Epistola ad Joannem Evangelistam*, homines sic transformatos dicat liberos ab omnibus malis, & DEI nomine insignitos. Et Ambrosius in *Psal. 118.* quòd vias erroris ignotent, crimen etiam si velint, non possint admittere, id est, difficillimè. D. Bernardus *de vita solit.* quòd non sit jam similitudo, sed unitas, cum sit homo cum DEO unus spiritus, non tantum unitate volendi idem, sed aliud velle non valendi. Et quod fieri mereatur homo DEI, non DEUS: sed tamen quòd DEUS est ex natura, homo ex gratia. D. Bonavent. *opuscul. de septem iter. dist. 3.* & alius, distinguendo tres gradus spiritus, scilicet spiritus in spiritu, quando exteriorum obliviscitur, & solum de spiritu sollicitus est: spiritus supra spiritum, quando ita erit à se, ut se non cogitet, sed DEUM solum amet: affert denique tertium gradum, nempe spiritum sine spiritu, ut ab humano in divinum videatur transire, quali ipse jam non ipse, de quibus, & aliis similibus autoritatibus videatur nost. Didacus à JESU in *Annot. ad lib. N. B. P. IOAN. à CRUCE dist. 2. §. 2. 3. & 4. & c.* ubi etiam affert aliqua exemplis, quibus Doctores utuntur ad istam trans-

for-

Vno transformata que im-

Vno transformata quidem, & unde nuncupatur.

A. S. M. Teresa si similitudine explicatur.

formationem explicandam, ut de gutta aquae in dolium vini immissa, aut de gutta vini in mare, illic enim aqua in vinum, & hic vinum in aquam transmutatur. Item de ferro candenti in ignem transformato, & de christallo in lucem, &c.

Unio igitur transformativa deo videtur importare, unonem scilicet, & similitudinem perfectiori modo, quo in hac vita potest homo uniri, & assimilari DEO, infra unionem hypostaticam, & visionem beatificam. Ratio est, quia transformatio vera, & rigorosa importat amissionem unius formae ad ingressum alterius in eodem subiecto: hoc autem in praesenti non habet locum, cum homo non amittat propriam, & naturalem formam, ut propriam DEI essentiam sibi in formam assumat, sed per quamdam metaphoram, & appropriationem ob majorem unionem, & similitudinem possibilem. Quod aliquo modo explicatur per ferrum candens, quod non amittens propriam formam ferri, in ignem transformatum esse dicitur ob unionem, & similitudinem cum illo.

Dupliciter autem contringit ista unio transformativa juxta superiora dicta: scilicet habitualiter & actualiter. Unio transformativa habitualis tunc dicitur, quando homo ablatam, & perfecte purgatis vitiis & imperfectionibus acquisitis, & naturalibus, uniusque DEO per insignem & supremam gradum gratiae habitualis, & per virtutes, & alios habitus infusus similiter radicatos, insuperque adornatus virtutibus acquisitis in gradu heroico ipsi DEO in omnibus, & per omnia modo creatoris possibili assimilatur. Quibus accedit praesentia illa DEI realis, qua semper ponitur, quamque sentit in animae centro, & fugiter amando attendit, quamvis non sit tam clare & ardentur, sicut in actuali unione hujus status matrimonii spiritualis, ut Seraphica M. expeeta docuit Mansione 7. castelli anima cap. 1. his verbis:

Hanc praesentiam ubique circumferre, non ita accipiendum est, quasi haec ita integre & perfecte (ut est, ita clare) habeatur, ac dum prima vice, aut etiam alius quibusdam vicibus, quibus hanc et recreationem & voluptatem DEVS prestare cupit, haec ei manifestatur. Id enim, si fieret, impossibile foret eam ad rem praeterea nullam attendere, imo & inter homines vivere. Verum esto id, antea cum claritate ac luce non fiat, semper tamen ac reflectit, & advertit, divino huic contubernio se interesse deprehendit. Dicamus ergo perinde id esse, ac si, aliquo cum aliquot alius in lucido & luminoso quadam cubiculo versante, subito omnes ejus fenestras occluderentur, & ipse in obscuris maneret: hic ergo, quod lux ei ad alios videndos erepti a sit, non ideo scire desinet, illos praesentes adesse. At rogetur hic potest, nam in manu & potestate ejus situm sit fenestram aperire, ut hac aperta socios denuo, quotiescumque voluerit, videat? nequaquam: nisi cum Dominus intellectus fenestram aperire volet, &c.

De hoc etiam felicissimo statu multa cecinit B. P. N. Joannes a Cruce in suis cantionibus a 18. & deinceps, ubi ostendit, quomodo anima & DEUS fiat hic duae naturae in uno spiritu: quomodo fiat anima per gratiam DEUS: quomodo vivat jam vita divina, & alia similia encomia, quae ibi possunt videri. Et etiam in libro, quem vocat, *Flammam amoris vivam*, ubi agit de eadem unione jam magis in enia, & qualificata (ut ipse loquitur) intra tamen gradum & sphaeram ejusdem status in transformationis, quo in hac vita nullus altius est major.

Unio vero transformativa actualis tunc fit, quando in hoc statu perfectionis actualiter elevantur ejus potentiae ad DEUM contemplandum, & amandum sublimibus illis actibus contemplationis mysticae Theologiae, & amoris unitivi, & fructivi, de quibus supra. Unde fit, ut anima non solum secundum suam essentiam, sed secundum suas potentias transferatur a modo proprio essendi, & operandi, ad modum divinum, & totaliter, modo hujus vitae possibili assimilatur DEO. Ut enim explicat P. Philippus a SS. Trinitate in *discurs. prooem. ad myst. Theol. art. 6* tunc non solum natura divina participatur per altissimum donum gratiae sanctificantis, sed intellectus divinus per altissimam contemplationem, & voluntas divina per ardentissimum amorem, praeter dona & virtutes infusas. Quae unio actualis succedit in principio praedicti status matrimonii, & unionis habitualis, & postea quoque aliquando juxta dispositionem DEI, ut M. N. S. TERESIA docet *supra cit. loco*.

Ex quibus omnibus manet resoluta dubitatio proposita, consistit enim ex dictis, unionem transformativam, de qua loquitur Mystici, concurrere, seu esse idem cum unione fructiva in ultimo & supremo gradu, in quo celebratur matrimonium spirituale, ita ut unio transformativa habitualis sit ille status unionis fructivae habitualis jam expositus, unio vero transformativa actualis sit actualis unio fructiva in suo ultimo gradu. Ratio est, quia nulla major unio, aut similitudo cum DEO potest in hac vita dari, quam vis enim possit esse magis intensa in uno, quam in altero, & etiam in eodem subiecto in diversis temporibus, semper tamen est intra classem, & statum supremum unionis jam explicatum.

Obicies primo: quilibet actus amoris est unio, & transformatio amantis in amatum, ac proinde unio transformativa; ergo non debet restringi ista unio ad solum illum statum, & amorem supremum. Antecedens probatur, tum ex D. Thom. in 3. dist. 27. quae. 1. art. 1. ubi dicit, amorem nihil aliud esse, quam quamdam transformationem affectus in rem amatam: tum ratione ejusdem S. Doctoris, quia amor pertinet ad appetitum, qui est virtus passiva movens ut mora ab appetibili, secundum Arist. ac proinde perficitur & quiescit quando informatur per formam sui activi, seu per formam boni amati, in quo sibi complacet, & cui adhæret: quod autem afficitur forma alicujus, sic unum cum illo, & transformatur in illud, unde dicit Philosophus 9. *Ethicor.* amicus alter ego: & Paulus 1. Corinth. 6. *Qui adhæret DEO unus spiritus est.*

Resp. concedendo antecedens, & ejus probationem, quam proposuimus ob majorem, & radicalem notitiam hujus transformationis: negando tamen consequentiam; quia licet Mystici non negent dari aliquam transformationem in quocumque actu & statu amoris, quando vero loquuntur absolute de unione transformativa, ut distinguitur ab aliis unionibus, intelligunt illam, quae principaliter, & per antonomasiam talis est, ac proinde omnium aliarum supremam, in qua magis relucet similitudo DEI.

Obicies secundo ex opposito: quod scilicet unio transformativa non debeat amori tribui, sed cognitioni. Ex verbis Pauli 2. Cor. 3. v. 18. *Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate in*

Vnio transformativa qua importet.

Est duplex alia habitualis, alia actualis.

AS.M. Teresa similitudine explicatur.

Obiect. 1.

Solutio.

Obiect. 2.

M IV.

fit eadem cum

bellare a tranfo-

ci, & ic a nomine

& similibus lope

ad signa figuram

diu si founte & in

quum, in nec. de la

no ca proprie ad-

inem. Licet enim

a nos redigat ad

sum, dicitur

icti coona viden

completa DEI. I

, & deo est com-

um, & Docto-

no. Nicolae

heil. par. 2. cap. 4.

ur anima, non

in DEI, sed qua

& optand

dicere cum. Pa-

me Christus.

we. adeo illum

u. S. Dionysiu

n. homines sic

omnibus malis,

mbrosius in psl.

erimen elio. si

d est, difficulte

non sit jam fici-

cum DEO unio

ndi idem, sed

d fieri merent

en quod DEUS

. Bonavent. opu-

, distinguendo

s in forma, quib-

olum de spiritu

quando ha est

M tolem amec

nempe spiritus

inum videtur

quisbar, & illi

nost. Dico

u. a CRUCE si-

affert aliqua

ad. Nam trans-

fo-

claritatem, & inquam à Domini Spiritu. Id est, revelata à jam facte Christi incarnati, & mysteriorum fidei, gloriam DEI in Christo & Evangelio, quasi in speculo inuenitur, & inde transformatur clarius in dies & clarius, seu cognoscendo magis ac magis usque ad claritatem visionis beatificæ.

Respondetur, nomen *transformatio* divagare per omnia, vel formam substantialem alterius obtinentia, vel formam aliquam accidentalem, & similitudinem gerentia: sic lignum in ignem transformatur substantialiter, quando amittens formam ligni transit ad formam ignis: sic ferrum in ignem accidentaliter transformatur, quando non amittens formam substantialem ferri, sed accidentalem frigiditatis, tantum calorem acquirit, ut tanquam ignis sibi applicata comburatur. Sic etiam vitrum soli appositum transformatur accidentaliter in ejus lucem: sic etiam sagæ à dæmone dicuntur transformari in bestias non substantialiter, nec accidentaliter, sed tantum apparenter. Unde fideles mysteria Christi contemplantes dicuntur transformati in ejus claritatem, & lucem, ut ab eo illuminati, aliorum illuminent. Non igitur negamus per actum contemplationis nos DEO uniri per intellectum, & in DEUM quodammodo transformari, amittentes modum proprium cognoscendi, & induentes modum quendam divinum: sed hoc, quod est unire & transformare magis spectat ad amorem propter rationes adductas in prima objectione: unio verò & transformatio totalis hujus vitæ possibilis utrumque amplectitur amorem & contemplationem, & insuper illam perfectionem, quæ per gratiam, & habitus supernaturales obtinetur. Legendum *cap. 3. part. 2. dilucidarii nostri Hieronymi à Matre DEI, alias Gratiani, qui ibidem de hac transformatione disserit; & cap. 2. septem unionis genera assignat & exponit, primum nuncupat unionem similitudinis. 2. Unionem approximationis. 3. Unionem inhaesionis. 4. Unionem conversionis. 5. Unionem vitalem. 6. Unionem hypostaticam. 7. Unionem essentialiam. Et hæc est, quæ reperitur inter tres divinas personas, in una essentia. Sexta est inter duas naturas in una persona. Et quia de mysterio SS. Trinitatis ibidem non tractat, solum disserit de quinque prioribus.*

De septem unionum generibus.

D V B I V M V.

Utrum prædictæ uniones fiant ex parte DEI per aliquem illapsus, & quid eis respondeat ex parte animæ?

Ad illapsus divinum quæ requirantur.

Natura illapsus (ut explicat N. Salmant. *Tom. 3. in 1. 2. 11. 9. disp. 1. dub. 1.*) explicanda est per illapsus, & effusionem aquæ in loco aliquo sapientio: existens, & inde in inferiora se diffundentis, & penetrantis, seu permeantis illa. Unde primo requiritur, quod substantia illapsa sit aliquo modo superior illa, in quam illabitur. *Secundo*, ut ingrediatur terminos ejus, & veluti descendat usque ad intima illius. *Tertio*, quod si fuerit substantia spiritalis, in media e operetur intra terminos alterius, cum non possit esse in loco, nisi ratione operationis in se sentia Thomistarum. Defectu primæ conditionis non datur illapsus in penetratione duorum corporum, quia neutrum ex illis est superius. Defectu secundæ non datur illapsus per

solum approximationem unius rei ad aliam. Defectu tertiæ non potest Angelus bonus, vel malus illabi in animam hominis, nec etiam in essentiam corporis, sed solum in quantitatem ejus, quia nec in anima, nec in essentia corporis possunt Angeli operari, ut docet D. Thom. in 2. *dist. 8. art. 5. ad 3.*

Nihil aliud igitur est unio DEI per illapsus, quam unio in ratione principii activi, seu per operationem immediatam intra terminos creaturæ. Et talis est illa assistentia DEI per essentiam in omnibus rebus ratione suæ immensitatis, quod formalissime est esse in illis per operationem, in quo consistit essentia DEI. Ac proinde sunt veluti synonyma præsentia DEI per illapsus, per essentiam, per immensitatem, & per operationem. Et ultra hunc modum essendi in rebus per essentiam, est etiam in illis per potentiam, in quantum omnia ejus potestati subduntur; & est in illis per præsentiam, in quantum omnia nodantur. & aperta oculis ejus. Sic D. Thom. 1. *part. quæst. 8. art. 3.*

Praeter istam naturalem unionem intimam DEI per illapsus in animam, sicut in omnes alias creaturas, dum ejus immediata operatio pertingit ad intima earum, dans & conservans omnium esse & entitatem, quod omnes faciunt, datur etiam unio alia supernaturalis, per illapsus DEI in animam producentis, & conservantis in ea gratiam sanctificantem; qui quidem illapsus est immediatus respectu gratiæ immediatæ productæ, & mediatu respectu animæ: quia per illum non produciuntur, nec conservantur anima immediatè in se, sed aliquid in ea. Quoties autem anima de novo sanctificatur, nova unio supernaturalis per illapsus DEI intervenit. Et similiter datur illapsus DEI, ut Auctoris supernaturalis, in potentias animæ per productionem charitatis, & aliorum habituum supernaturalem. In quo etiam illapsus communiter conveniunt Auctores. An verò in Patria deur novus illapsus DEI in animas Beatorum, producentis novum & intrinsecum modum, quo gratia dicitur consummata, & inamissibilis, & talis perfectionis & status, ut emanet ab ea lumen gloriæ, & visio beatificat Alii qui negant; sed verior sententia affirmat; quam amplectuntur nostri Salm. *cit. dub. 1. §. 2. in fine.* Licet cum omnibus negent in eo consistere beatitudinem.

Quibus suppositis dicendum est: quod ad unionem realem, seu habituales animæ iuste cum DEO non solum requiritur illapsus ille naturalis communis omnibus creaturis, sed etiam illapsus supernaturalis per productionem, & conservationem gratiæ sanctificantis in anima, & habitus charitatis in voluntate. Sed ultra istam unionem, quæ est per illapsus, datur alia unio realis, & habitualis per eamdem gratiam & charitatem, quæ dicitur unio per modum objecti, quia DEUS est realiter in illa speciali modo tanquam cognitum in cognoscente, & amatum in amante. Hic autem modus essendi (licet supra maneat explicatus) nunc tanquam in proprio loco amplius discutendus est.

Itaque esse DEUM per gratiam unitum, & realiter præsentem animæ speciali modo, & per modum objecti ut cognitum in cognoscente, & amatum in amante non est solum esse ibi per illapsus ad modum principii activi conservantis

an